

A gyermekvállalási hajlandóság alakulása Magyarországon a járvány idején

Betekintő

Az Egészségügyi Világszervezet által 2020. március 11-én kihirdetett pandémia jelentős hatást gyakorolt a magyar lakosság demográfiai helyzetére. Az elmúlt egy évben felmerült az az elgondolás, hogy a korlátozások, ezzel együtt a családon belül közösen eltöltött idő növekedése akár 'baby boom'-hoz vezethet a gazdaságilag fejlettebb országokban. A rendelkezésre álló kilenc hónapnál hosszabb időszoros adatok viszont azt mutatják, hogy az említett országcsoportban, ahova beletartoznak az Európai Unió tagállamai is, a járvánnyal járó társadalmi-gazdasági válság éppen ellentétes folyamatokat indított el¹.

Emellett vannak kivételek, többek között Magyarország is, ahol az újszülöttek száma 2021 első és második negyedévében közel azonos maradt 2020 ugyanazon időszakához viszonyítva. Ennek oka, hogy a COVID-19 okozta makrószintű trend mellett jelen van egy olyan erősségű hatótényező, amely képes ellensúlyozni a negatív népmozgalmi folyamatokat. Magyarország „különutas” helyzete leginkább a családpolitikai eszközök hatásával magyarázható.

Bevezető

A COVID-19 első magyarországi esetét 2020. március 4-én regisztrálták, azonban Kína Hupej tartományában már 2019. december 31-én, valamint Franciaországban – első európai esetként, – már 2020. január 24-én találtak betegeket² 3. Ebből következik, hogy a világjárvány okozta társadalmi-gazdasági válság 2021 augusztusában már 18-20 hónapja érezteti hatását Magyarországon, mely jelentősen meghatározza az emberek mindennapi életét, ezzel együtt a gyermekvállalás kérdését is. A Központi Statisztikai Hivatal által aktuálisan publikált negyedéves bontású adatok június végéig szolgáltatnak információkat az élveszületések számáról. Figyelembe véve a várandósság átlagosan kilenc hónapos időtartamát, a járvány magyarországi megjelenését és a negyedéves ciklusú összevetést, 2020 utolsó negyedétől kezdődően

kínálkozik lehetőség a COVID-19 születésszámokat érintő hatásának időszoros adatokon nyugvó elemzésére.

A tanulmány a gyermekvállalás hajlandóságának változását négy mutatószám segítségével szemlélteti. Az élveszületések száma mellett célszerű a statisztikai szempontból szülőképes női korcsoportokat, a teljes termékenységi arányszámot és a házasságkötések gyakoriságát is elemezni. A tanulmány második felében sor kerül annak a kérdésnek az összetettebb vizsgálatára, hogy a Magyarországon érvényben lévő hagyományos és új családtámogatási eszközök milyen hatással vannak a gyermekvállalási hajlandóságra. Ezen belül külön hangsúlyt élvez a legújabb intézkedéscsomag, a 2019. július 1-jén bevezetett Családvédelmi Akcióterv. A kimutatások alapján felté-

¹ <https://www.bbc.com/news/world-56415248>

² <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/timeline-ecdc-response>

³ <https://www.statista.com/statistics/1103206/hungary-coronavirus-cases/>

⁴ <https://www.tommys.org/pregnancyhub/pregnancy-news-blogs/first-research-show-post-pandemic-baby-boom-unlikely-uk>

telezhető, hogy az intézkedés egyik eleme, a Babaváró Támogatás képezi napjainkban a gyermekvállalás legfőbb külső ösztönzőjét, mely a világjárvány okozta társadalmi-gazdasági válság rövid távú hatását is képes lehet ellensúlyozni.

Az elemzésbe a Központi Statisztikai Hivatal negyedéves és éves szintű, az élveszületésekhez közvetlenül vagy közvetetten kapcsolódó adatai kerültek be. A népmozgalmi összefüggések feltárása egyrészt egyszerű összehasonlítás alapján történt, ahol a vizsgált időtávot a COVID-19 magyarországi megjelenése, a várandósság hossza és a rendelkezésre álló adatbázis határozta meg. Másrészt a Babaváró Támogatás hatásainak értelmezése a Központi Statisztikai Hivatal és a Magyar Államkincstár által szolgáltatott adatok alapján, statisztikai elemző programmal készült el.

A pandémia és a gyermekvállalási hajlandóság kapcsolatáról végzett kutatást a New York-i székhelyű Guttmacher Institute, mely szerint az amerikai nők 34%-a nagyobb hangsúlyt helyez a fogamzásgátlásra a COVID-19 miatt (Lindberg et al. 2021). Egy másik példa a King's College London felmérése, mely során kimutatták, hogy az Egye-

sült Királyságban a nők 92%-a továbbra is világra hozná a tervezett gyermekeket, azonban a terhességet elhalasztaná a társadalmi-gazdasági válság okozta bizonytalanság miatt⁴. Az Európai Unió részéről a 2021-ben publikált Demographic outlook for the European Union című kiadvány The implication of COVID-19 on demography című alfejezetében problémafelvetésként megjelenik a gyermekvállalás és a COVID-19 kapcsolatának kérdése. Az előzetes feltételezés alapján az uniós országokban a családalapítás életkora még inkább kitolódik a pandémia hatása miatt (Kiss 2021).

A Magyarországon megjelent publikációk többek között a társadalmi, fizikai és mentális következményekről, valamint ezek családokra gyakorolt hatásáról értekeznek (Baraté et al. 2020; Székely et al. 2020). Az élveszületések számának a COVID-19-hez köthető és már látható változásáról még nem érhető el elemzés. A világjárvány negatív befolyásán túl a gyermekvállalást leginkább ösztönző körülmények is a cikk tárgyát képezik, hiszen az elmúlt időszak élveszületéseit pozitív irányban befolyásolhatta a hazai családpolitika.

A gyermekvállalási hajlandóság középtávú trendje

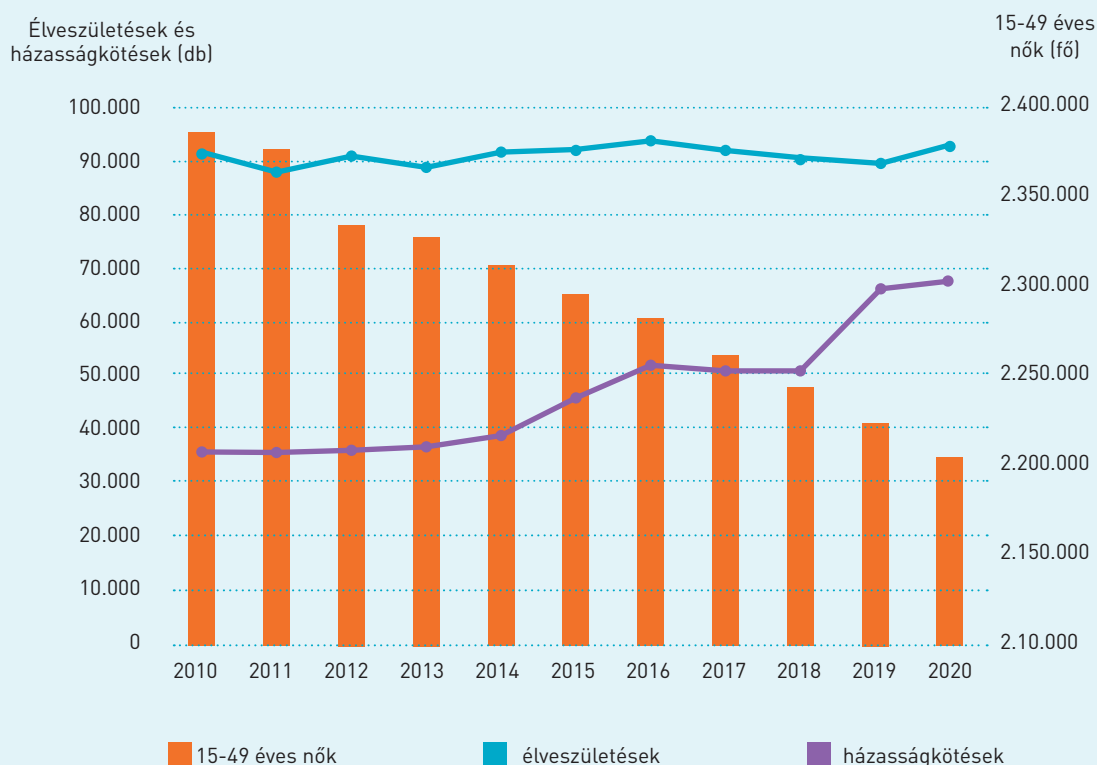
2010-ben kezdődött el a napjainkat is meghatározó családpolitikai rendszer kialakítása. 2010 kiemelését szintén indokolja, hogy az ország teljes termékenységi arányszáma a 2010-es évtized első két évében érte el történelmi mélypontját, 1,25-1,23-as értékekkel.

Az 1. ábra alapján Magyarországon 2010 óta 90 ezer fő körül stagnál az újszülött gyermekek száma, a 15-49 éves nők létszáma pedig mintegy 177 ezer fővel csökkent. A vizsgált években a legkevesebb gyermek 2011-ben született (88 049 fő), a legtöbb pedig 2016-ban (93 063 fő). Az élveszületések számbeli stagnálását kedvező demográfiai fordulatként lehet értelmezni, ha figyelembe vesszük, hogy a szülőképes nők létszáma a népességfogyás következtében mintegy 177 ezer fővel csökkent az ábrázolt időszak alatt (2010-2020). Hasonló ellentét figyelhető meg a házassodás szempontjából is, mivel a házasságkötések száma 2010-

hez képest 2020-ra csaknem megduplázódott és meghaladta az évi 67 ezret. A házasságkötések száma leginkább két „lépcsőben” változott, nevezetesen a 2015-2016-os időszakban és 2019-ben. Ez feltételezhetően összefügg a Családi Otthontermelési Kedvezmény (CSOK) (2015) és a Családvédelmi Akcióterv (2019) bevezetésével, melyek mögött a pronatalista, azaz a népesség növelését célzó családpolitika hatása áll. Az ellentétes népmozgalmi folyamatokból következik, hogy a gyakran házastársi kapcsolathoz kötött családpolitikai eszköztár a teljes termékenységi arányszámot képes jelentősen megemlí (2010: 1,25; 2020: 1,56)⁵. Következésképpen a családpolitika képes lehet ellensúlyozni az élveszületéseket negatívan érintő folyamatokat, azaz a szülőképes női korcsoportok létszámának csökkenését, vagy akár a COVID-19 járvány hatását is.

⁵ <http://www.ksh.hu/heti-monitor/demografia.html>

1. ábra: A gyermekvállalási hajlandóságot meghatározó legfőbb demográfia mutatók változása 2010 és 2020 között. KSH adatai alapján

A gyermekvállalási hajlandóság alakulása Magyarországon a világjárvány idején

A pandémia direkt hatásának mérésére alkalmas lehet az elveszületések és a házasságkötések negyedéves bontású adatsorának vizsgálata. A házasságok száma 2020 második negyedévében, melynek mindhárom hónapja már a magyarországi korlátozások időszakára esett, a 2019-es érték 81%-ára csökkent (az első negyedév 201%-os értékével szemben). 2020 második felében a házasságok kedv július és szeptember között megközelítette (96%), majd a negyedik negyedévben meg is haladta (103%) ugyanezen időszak egy évvel korábbi, még a COVID-19 megjelenése előtti értékeit. 2021 első negyedévében a házasságkötések száma 98%-ra csökkent 2020 adataihoz képest, ellenben a járvány eddigi három magyarországi hulláma közül a legsúlyosabb egybeesett ezzel az időszakkal. 2021 második negyedévében a házasságkötések száma újra emelkedésnek indult, mivel 2020 ugyanezen időszakához viszonyítva 136%-os

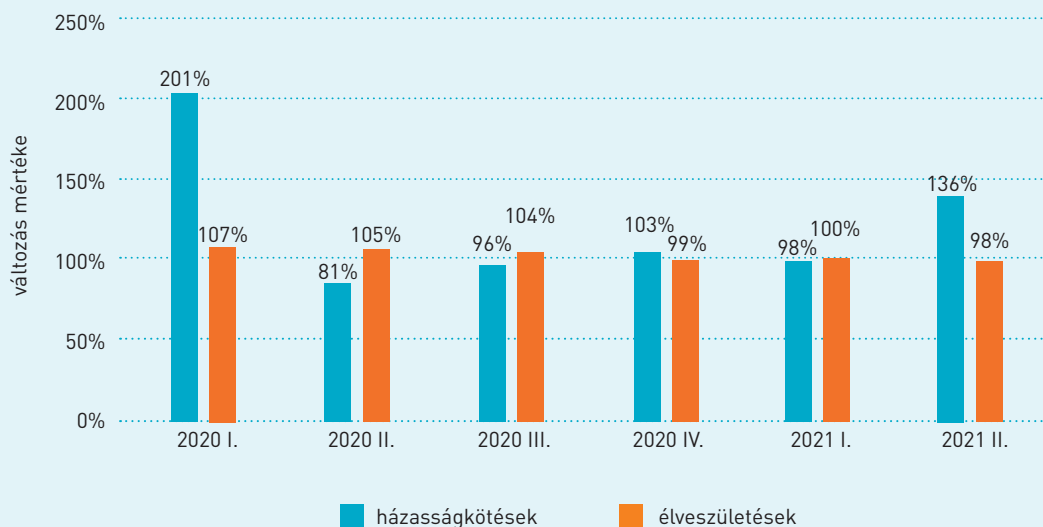
növekedés tapasztalható. Mindez másképp fogalmazva azt jelenti, hogy 2021 áprilisa és júniusa között 19 766 pár kelt egybe, amely még a 2019-es második negyedév értékét is meghaladja 1778-cal. Ez különösen abból a szempontból jelent pozitív változást, hogy a 2010-es családbarát fordulat óta éves szinten 2019-ben nőtt a leginkább a házasságkötések száma (2. ábra).

Figyelembe véve, hogy a kismamák fertőzöttsége nem növeli a magzati halálozás kockázatát (Di Mascio et al. 2021) a COVID-19 okozta hazai válság az elveszületések számán 2020 első három negyedévében nem éreztethette hatását. Ennek alapvető oka, hogy a fogantatás időpontja még legalább két hónappal a Magyarországon márciusban elkezdődő járvány előtti időszakra esett. 2020 decembere volt az első hónap, amikor a magyarországi COVID-19 időszak alatt fogant újszülöttek jöttek a világra, ezért az utolsó negyedéves

adatokra (99%) már hatással lehetett a világjárvány. Utóbbi bizonyítása összetettebb elemzést követel meg, mivel a járvány előtt fogant gyermekek számának növekedése is csökkenő trendet mutatott 2020 első három negyedében (107, 105 és 104%), azaz az élveszületések számának csökkenésére nem csak a COVID-19 lehet hatással.

Mindamellett pozitívum, hogy a társadalmi-gazdasági válság okozta bizonytalanság ellenére 2021 első két negyedében is, 2020 ugyanezen időszakához viszonyítva, legalább stagnált, illetve csak minimálisan csökkent az újszülöttek száma (100%; 98%).

2. ábra: Az élveszületések és a házasságkötések arányváltozása az egy évvel korábbi időszakhoz képest (negyedéves bontás). KSH adatai alapján

Családpolitikai mérföldkövek

A családbarát fordulat 2010-es kormányváltással indult el hazánkban, mely után a családpolitikai intézkedések pozitív változásokat hoztak a magyar társadalomban. Ezek az intézkedések mind a házasságkötések számában és mind a termékenységi arányszámokban is jelentős változást eredményeztek. 2010-től kezdve több olyan intézkedést is bevezettek, ami a családalapítást, a gyermeknevelést és az otthonteremtést támogatja. Ahogy Magyarország Alaptörvényében is olvashatjuk, az ország védi a családokat, mely szerint a család a nemzet fennmaradásának az alapja, s fejlődés nincsen

a családok gyarapodása nélkül.⁶ „A családbarát szemlélet érvényesülése, a gyermekvállalás támogatása és a családok jó-, illetve jóllétének javítása a társadalom, a gazdaság, a nemzet, a kultúra és a mindennapi élet szempontjából is bizonyítottan célravezető és szükségeszerű.”⁷

Fontos pontjai a 2010 után megjelenő családpolitikai intézkedéseknek az otthonteremtést segítő intézkedések. A 2012-ben kezdődő lakásépítési támogatást⁸, 2015-ben váltotta fel a Családi Otthonteremtési Kedvezmény (CSOK), mely egy gyermekkel is igénybe vehető és használt lakásra, illetve

⁶ Magyarország Alaptörvénye, 2011. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100425.atv> (letöltés dátuma: 2021.05.28.)

⁷ Fűrész Tünde, Skrabszki Fruzsina (2021): Család nélkül nincs nemzet. Demográfiai fordulat Magyarországon. KINCS

⁸ 256/2011. (XII.6.) Korm.rendelet

lakásbővítésre is felhasználható. Az otthonteremtés céljából bevezették az ÁFA visszatérítését és annak csökkentését. A nagycsaládosok és az egyszerű családok számára is számtalan támogató lépést tett a kormány. A magyar családpolitika viszont nemcsak a Magyarországon élő magyarok támogatásában hozott változást, hanem a külföldi magyarok életében is, hiszen a köldökszínór programmal kiterjesztették az anyasági támogatást és a Babakötvényt is.⁹ 2019-ben újabb fordulat következett a családpolitika-

kában, hiszen 2019 februárjában bejelentették a hétpontos Családvédelmi Akciótervet (CSVA), melynek célja a gyermekek születésének ösztönzése és a családok fokozott támogatása. Az akcióterv a következő intézkedéseket foglalja magába: Babaváró támogatás, a nagycsaládosok autótársarlási támogatása, a CSOK bővítése és a falusi CSOK, a négy- vagy annál többgyermekes anyák SZJA mentessége, a jelzáloghitel elengedése, a bölcsődei férőhelyek bővítése és a nagyszülői GYED.¹⁰

Babaváró támogatás

A 2019-től érvényben lévő Családvédelmi Akcióterv (CSVA) több irányból is ösztönözni kívánja a magyar fiatalokat a családalapításra és a gyermekvállalásra. Az intézkedések mind a családostok, mind pedig a családalapítás előtt állók számára is számos lehetőséget kínál. A CSVA közül a Babaváró támogatás a fiatal, családalapítás előtt álló párokat célozza meg.

A Babaváró támogatás egy 10 millió forintos, kamatmentes és szabadfelhasználású kölcsönt jelent, mely a fiatal házaspár gyermekvállalásának támogatására jött létre. A kölcsön törlesztése az első gyermek után kamatmentessé válik és három évre felfüggesztésre kerül, a második gyermek után a fennálló tőketartozás egyharmadát pedig elengedik. A harmadik gyermek megszületését követően pedig a kölcsön fennmaradó részét is elengedik. A Babaváró támogatás már az első hónapokban rendkívüli népszerűségnek örvendett, ami azóta is folyamatosan töretlen. 2021 július végéig több mint 172 ezer igénylés történt, s ebből már több mint 130 ezer szerződést kötöttek meg. Az igénylők 89,3%-a esetében a maximális összeget bírálták el, vagyis 10 millió Ft-ot. A támogatás felét eddig 2020-ban vették igénybe, közel 40%-át 2019-ben (39,2%), 10,7%-át pedig 2021 áprilisáig igényelték.¹¹

A Babaváró támogatás során az igénylés feltétele, hogy a feleségnek 18 évesnél idősebbnek, de 41 évesnél fiatalabbnak kell lennie. A MÁK adatai alapján 2021 áprilisáig a támogatást legtöbben a 30-35 éves vették igénybe, hiszen az igénybe vevők 43,3%-a ebbe a korcsoportba tartozik. Az igénylők közel egyharmada (27,4%) 36-41 éves, s 20,3%-uk 24-29 éves.

1. táblázat A Babaváró támogatást igénybe vevők száma és aránya korcsoportonként, 2021 április, MÁK adatok alapján számított adatok.¹²

Korcsoport	db	%
18-23 évesek	2 834	1,1%
24-29 évesek	49 840	20,3%
30-35 évesek	106 375	43,3%
36-41 évesek	67 414	27,4%
42 év fölöttiek	19 296	7,9%
Összesen	245 759	100%

⁹ Emberi Erőforrások Minisztériuma (2017): Családbarát fordulat 2010-2018, p. 143-181

¹⁰ Netjogtár: 2019. évi CXCVI. törvény a családvédelmi akciótervvel összefüggő egyes törvények módosításáról <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1900126.TV> (letöltés dátuma: 2021.06.01.)

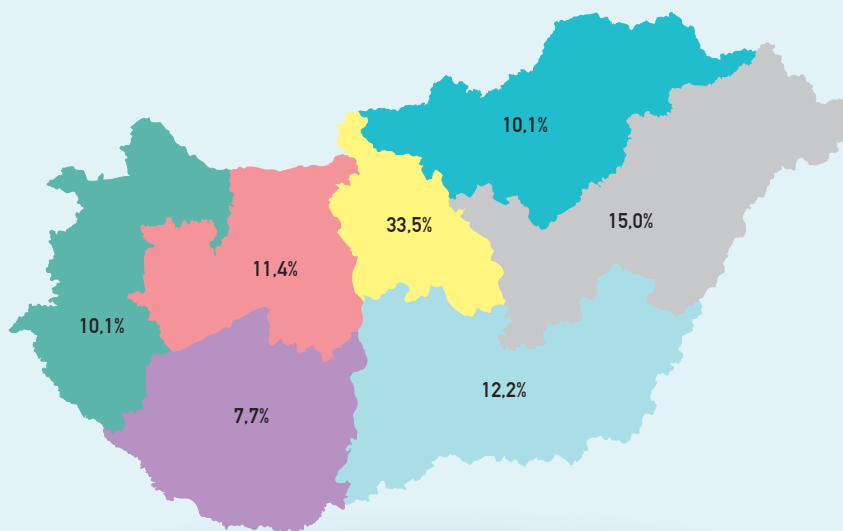
¹¹ A támogatás összegére vonatkozó adatok 2020 év végéig érvényesek.

¹² Az adatok 2021 áprilisáig érvényesek

A Babaváró támogatást legtöbben Közép-Magyarországon vették igénybe, az igénybe vevők kicsivel több mint egyharmada (33,5%) igényelte innen

a támogatást. Az ország hét régiója közül kiemelkedik még Észak-Alföld (15%) és Dél-Alföld (12,2%).

3. ábra A Babaváró támogatást igénybe vevők aránya régióként, 2019-2020.
KINCS belső számítások alapján

Megyékre lebontva azt láthatjuk, hogy legtöbben Pest megyében (16,2%), azon belül is Budapesten (17,3%) vették igénybe a Babaváró támogatást. Pest megye után az északi megyékben a legmagasabb az igénylők aránya: Hajdú-Bihar (6,1%), Borsod-Abaúj-Zemplén (5,9%) és Szabolcs-Szatmár-Bereg (5,7%) megyében. Legkevesebben pedig Nógrád (1,6%), Tolna és Zala (2,1-2,1%) megyében vették igénybe a támogatást.

A megyei igénybevételi adatok többnyire igazodnak a lakosság számarányához, az összes megye közül Pest megye magasodik ki, ahol a babaváró támogatást igénylők aránya meghaladja a lakosság számarányát. Pest megyéhez hasonlóan Győr-Moson-Sopron és Hajdú-Bihar megyében haladja meg az igénylők aránya a megyei lakosság-számot.

2. táblázat A Babaváró támogatást igénylők száma és aránya a lakosságszámmal és annak arányával összevetve 2020.
KSH és MÁK adatok alapján

	Lakosságszám (2020)	Lakosság aránya (2020)	Igénybevevők száma (2020)	Igénybevevők aránya (2020)
Budapest	1 750 216	18%	37 523	17%
Baranya	359 109	4%	7 215	3%
Bács-Kiskun	502 220	5%	11 144	5%

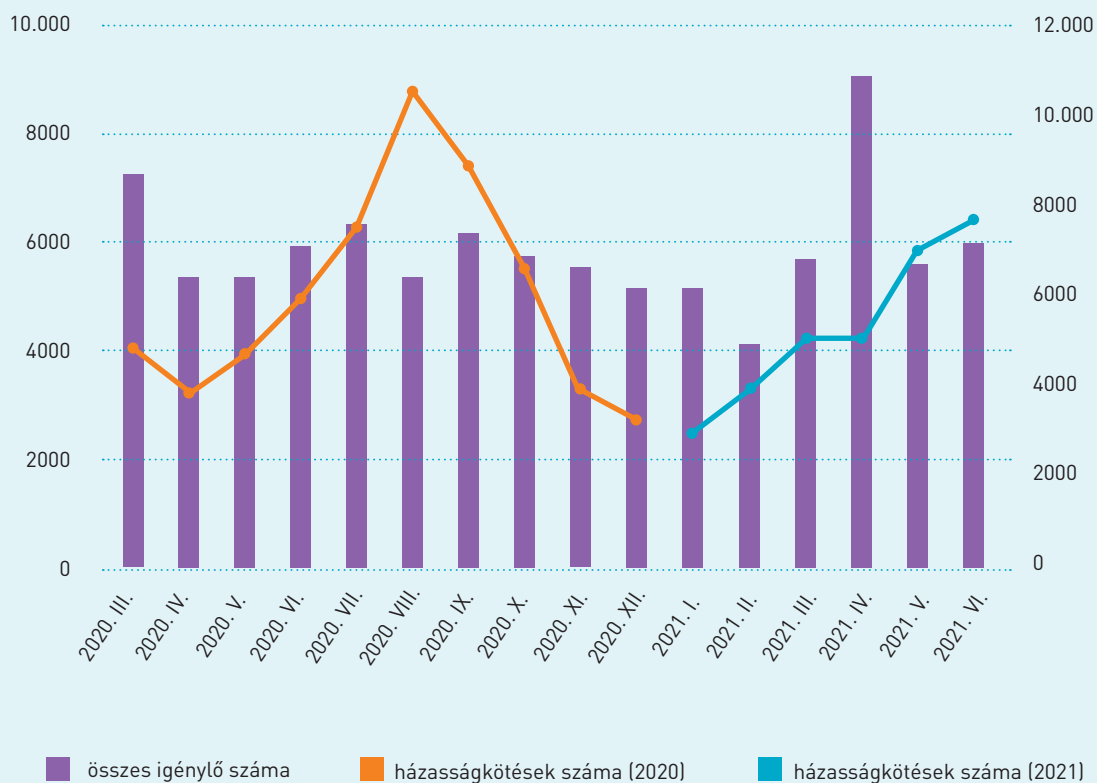
	Lakosságszám (2020)	Lakosság aránya (2020)	Igénybevevők száma (2020)	Igénybevevők aránya (2020)
Békés	330 542	3%	6 360	3%
Borsod-Abaúj-Zemplén	637 064	7%	12 733	6%
Csongrád-Csanád	398 332	4%	9 025	4%
Fejér	418 603	4%	10 276	5%
Győr-Moson-Sopron	473 141	5%	11 882	6%
Hajdú-Bihar	526 727	5%	13 200	6%
Heves	293 421	3%	5 611	3%
Jász-Nagykun-Szolnok	366 905	4%	6 927	3%
Komárom-Esztergom	300 995	3%	6 944	3%
Nógrád	188 092	2%	3 447	2%
Pest	1 297 102	13%	35 064	16%
Somogy	299 950	3%	4 892	2%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	549 028	6%	12 413	6%
Tolna	215 514	2%	4 508	2%
Vas	254 137	3%	5 564	3%
Veszprém	341 157	3%	7 588	4%
Zala	267 271	3%	4 479	2%
Ország összesen	9 769 526	100%	216 795	100%

A Babaváró támogatás és a házasságkötések alakulása

A Babaváró támogatás a COVID-19 járvány ellenére is pozitívan hatott mind a házasságkötések és mind az élveszületések számának a növekedésére. Ahogy az alábbi ábra is mutatja, a Babaváró támogatás igénybevétele kisebb-nagyobb ingadozásokkal, de a járvány ideje alatt is hasonlóan alakul. Tehát elmondhatjuk, hogy a támogatás igénybevételére nem volt nagy hatással a COVID-19 járvány első hulláma. 2020 és 2021 márciusa között négy és

hétézer között mozgott a támogatás igénybevétele. 2021 februárjától újra növekedni kezdett az igénybevevők száma, s 2021 áprilisában már több mint 9 ezren igényelték a támogatást. Havi bontásban a tavalyi év egyik hónapjában sem volt ilyen magas az igénybevevők száma. Április után bár visszaesett az igénylők száma, de a 2020-as év ugyanezen időszakát nézve a 2021-es év adatai meghaladták a 2020-as adatokat.

4. ábra A Babaváró támogatás és a házasságkötések alakulása, 2020-2021. KSH és MÁK adatok alapján

A 2021-es év első hat hónapja hasonlóan alakul, mint a 2020-as év első hónapjai, több mint 12 ezer házasságot kötöttek már most az év elején. A járvány ideje alatt is növekedett a házasság-

kötések száma, a tavalyi évben szintén a nyári hónapok voltak népszerűek, s 2021-ben szintén növekvő tendenciát mutat a házasságkötések száma.

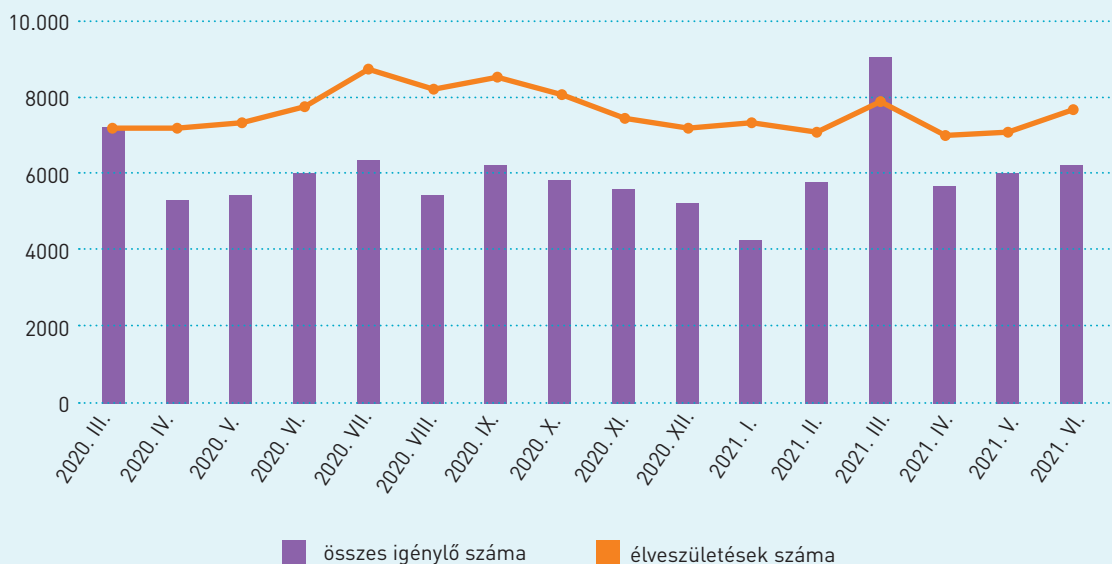
A Babaváró támogatás hatása az élveszületésekre

A koronavírus-járvány megjelenését követően, 2020 áprilisától is töretlen a Babaváró támogatás népszerűsége, ami nemcsak a házasságkötések számának a növekedésében mutatkozik meg, de pozitívan hatott az élveszületések számára is. Magyarországon az élveszületések száma 2010-től, kisebb-nagyobb ingadozásokkal, de növekvő tendenciát mutat. 2020-ban 92 233 gyermek jött világra, ami megközelítő a 2016-os adatokat (93 063). Az alábbi táblázatban is láthatjuk, hogy

az elmúlt 10 évben milyen volt az élveszületések növekedési aránya 2010-hez képest.

A Babaváró támogatást legtöbbször a bevezetést követő két hónapban, 2019 augusztusában és szeptemberében vették igénybe. Valószínű, hogy ennek hatására 2020 tavaszától kezdett el növekedni az élveszületések száma is. A járvány időszakát tekintve azt látjuk, hogy 2020 márciusa és 2021 júniusa óta megnőtt az élveszületések száma, 7085-ről 7 621-re emelkedett.

5. ábra A Babaváró támogatás igénylőinek és az élveszületések számának az összehasonlítása, 2020-2021. KSH és MÁK adatok alapján

Ha a Babaváró támogatás igénybe vevőinek számát összevetjük a születések számával, akkor jól látható, hogy átlagosan tíz születésre jut kilenc Babaváró támogatás. Voltak olyan hónapok a bevezetés óta, amikor az igénylők száma meghaladta az adott havi születések számát, különösen a járvány miatti

veszélyhelyzeti hónapokban pedig előfordult az is, hogy jelentősen az alatt volt. Összességében mégis elmondható, hogy a Magyarországon megszülető gyermekek számához képest átlagosan 90%-ban veszik igénybe a Babaváró támogatást.

3. táblázat Az élveszületések száma és a Babaváró támogatást igénybe vevők száma 2019 és 2021 között. KSH és MÁK adatok alapján

	Időszak	Igénylők száma	Élveszületések száma	Az igénylések és az élveszületések
2019.	július	7923	8 378	94,6%
	augusztus	13223	7 983	165,6%
	szeptember	12890	7 972	161,7%
	október	8630	7 805	110,6%
	november	7023	7 315	96%
	december	6221	7 781	80%
2020.	január	6 503	8 095	80,3%
	február	6 849	7 057	97,1%
	március	7 175	7 085	101,3%

	Időszak	Igénylők száma	Élveszületések száma	Az igénylések és az elveszületések
	március	7 175	7 085	101,3%
	április	5 318	7 060	75,3%
	május	5 398	7 281	74,1%
	június	5 953	7 739	76,9%
	július	6 315	8 657	72,9%
	augusztus	5 405	8 137	66,4%
	szeptember	6 202	8 509	72,9%
	október	5 780	8 035	71,9%
	november	5 547	7 411	74,8%
	december	5 202	7 167	72,6%
2021.	január	4 140	7 339	56,7%
	február	5 698	7 156	80,8%
	március	9 045	7 759	116,6%
	április	5 608	6 966	80,5%
	május	5 995	7 057	85%
	június	6 151	7 621	80,7%
Összesen:		164 194	183 227	89,6%

Össességében mindegyik családpolitikai intézkedés pozitív hatással volt a házasságkötések és az elveszületések számának az alakulására, de leg-

nagyobb mértékben a Babaváró támogatás hozott pozitív változást ezen népmozgalmi eseményekben.

Összegzés

A COVID-19 járvány 2020-ban jelent meg Magyarországon, mely nagy hatással volt a társadalom mindennapjaira. S bár a járvány a társadalom gondolkodásmódjára hatással volt, a házassági kedv töretlen növekedésére és a születésszámok változására nem a COVID-19, hanem az új családpolitikai intézkedések gyakoroltak jelentősebb hatást. Az Európai Unió országai között, hazánkban nőtt a legnagyobb mértékben a gyermekvállalási kedv 2010 óta, mely arra adott okot, hogy további sikereket lehet elérni ezen a téren. 2020-ban azonban megjelent hazánkban a koronavírus-járvány első hulláma. A világon mindenhol inkább negatív hatással volt a pandémia a gyermekvállalási kedvre.

Nálunk 2020 első 11 hónapjában nőtt, majd decemberben újra csökkent a születések száma 2019-hez képest, ami azt jelentette, hogy megtorpanni látszódtott a születések számának növekedése, s ezt a 2021-es első havi adatok igazolták is. 2020 decemberében 7167 gyermek született, ami 7,9%-kal volt kevesebb, mint 2019 decemberében. Mivel a decemberi adatokig hónapról-hónapra kiemelkedő volt a születések száma, és mivel a koronavírus magyarországi berobbanása éppen 9 hónappal előzte meg az év végét, ezért az újszülöttek számának csökkenését egyértelműen a vírus magyarországi első hullámához lehet kötni. 2021-ben tovább folytatódott a kedvezőtlen

tendencia, s 2021 januárjában közel 10%-al kevesebb gyermek született, mint 2020 januárjában, márciusban viszont már ugyanekkora mértékű volt a növekedés: 2021 márciusában 9,5%-kal több gyermek született, mint egy évvel korábban.

A házasságkötések számában Magyarországon 2010-től kezdve láthatunk növekedést, hiszen 2010-ben 35 520 házasságot kötöttek, 2020-ra viszont a házasságkötések száma meghaladta a 67 ezret. A járvány ideje alatt is növekedett a házasságkötések száma, a tavalyi évben szintén a nyári hónapok voltak népszerűek, s 2021-ben szintén növekvő tendenciát mutat a házasságkötések száma. A magyar adatok biztatók annak fényében különösen, hogy az Európai Unió más országai-ban csökkenés tapasztalható. A Babaváró támogatás házasságkötésekre gyakorolt pozitív hatását már 2020 első hónapjaiban is láthattuk, s bár a járvány egy pár hónapra visszavetette a házasságkötések számát, összességében mégis óriási növekedésnek lehetünk szemtanúi. A házasságkötések számának pillanatnyi csökkenésére hatással voltak az érvényben lévő korlátozások, mint például, hogy nem lehetett lakodalommal egybekötött esküvőt tartani, de 2020 szeptemberétől újabb növekedés figyelhető meg. 2021 első három hónap-

jának magas házasságkötési számai és az, hogy a korlátozások hatására sok fiatal pár elnapolta az esküvőjét további növekedést vetítenek előre.

A teljes termékenységi arányszám is folyamatosan növekszik Magyarországon, 2020-ra 1,55-re emelkedett. S bár az élveszületések számában nem láthatunk ilyen nagymértékű növekedést, mégis 2010-hez képest a szülőképes női korosztály jelentős csökkenése ellenére is nőtt a születések száma hazánkban. Abban, hogy 2020-ban is emelkedés volt a járvány ellenére is igen nagy szerepe van a Babaváró támogatásnak. A Babaváró támogatás már az első hónapokban rendkívüli népszerűségnek örvendett, ami azóta is folyamatosan töretlen. A támogatás kicsivel több mint felét (50,1%) 2020-ban vették igénybe, közel 40%-át 2019-ben (39,2%), s 10,7%-át pedig 2021 áprilisáig igényelték. 2021 áprilisáig a támogatást legtöbben a 30-as éveik elején vették igénybe, közel 90%-uk a maximális 10 millió Ft-os összegben. A Család-védelmi Akcióterv elindulása óta megszülető gyermekek számához képest 90%-ban felvették a Babaváró támogatást, azaz a Babaváró támogatás óriási kezdő segítséget jelent a családok többsége számára.

Felhasznált irodalom

Agócs Gergely, Balogh Enikő, Nyírády Adrienn, Székely András (2019): A Családvédelmi Akcióterv fogadtatása a kisgyermekes anyák és a gyermekvállalási korban lévő magyarok körében. Kapocs II. évf. 1-2 sz. 68-78.

Baraté Edina et al. (2020) A koronavírus-járvány első hullámának családokra gyakorolt hatása. Kapocs, 19. évf. 3-4. sz. 98-111. Covid: From boom to bust - why lockdown hasn't led to more babies. <https://www.bbc.com/news/world-56415248> (Letöltés: 2021. június 1.)

Di Mascio, Daniele et al. 2021: Counseling in maternal-fetal medicine: SARS-CoV-2 infection in pregnancy. *Ultrasound in Obstetrics and Gynecology*, 57. évf. 5. sz. 687-697.

Európai Betegségmegelőzési és Járványvédelmi Központ: <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/timeline-ecdc-response> (letöltés dátuma: 2021.05.25.).

Emberi Erőforrások Minisztériuma (2017): Családbarát fordulat 2010-2018

Eurostat: Teljes termékenységi arányszám az Európai Unió 27 országában. (Fertility rates by age) https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/demo_frate/default/table?lang=en (Letöltés dátuma: 2021.05.31.)

First research to show that a post-pandemic "baby boom" is unlikely in the UK. <https://www.tommys.org/pregnancyhub/pregnancy-news-blogs/first-research-show-post-pandemic-baby-boom-unlikely-uk> (Letöltés: 2021. június 1.)

Fűrész Tünde, Skrabszki Fruzsina (2021): Család nélkül nincs nemzet. Demográfiai fordulat Magyarországon. KINCS

Görög Norbert et al. (szerk.) (2017) Családbarát fordulat 2010-2018. Budapest: Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft.

Kiss Mónika (2021) Demographic outlook for the European Union. Brüsszel: European Parliamentary Research Service. [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_STU\(2021\)690528](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document.html?reference=EPRS_STU(2021)690528)

KSH: A lakónépesség nem, megye és régió szerint, január 1. https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nepoo34.html (Letöltés: 2021. június 1.)

KSH: A népesség, népmozgalom főbb mutatói. https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nepooo1.html (letöltés dátuma: 2021.05.26.)

KSH: A népesség, népmozgalom főbb mutatói. https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nepooo1.html (Letöltés: 2021. június 1.)

KSH: Élveszületések megye és régiók szerint, negyedévente kumulált https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nepoo67.html ((Letöltés: 2021. június 1.)

KSH: Házasságkötések megye és régiók szerint, negyedévente kumulált https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nepoo72.html (Letöltés: 2021. június 1.)

KSH: Házasságkötések, válások https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nepoo15.html (Letöltés: 2021. június 1.)

KSH: Heti Monitor <http://www.ksh.hu/heti-monitor/demografia.html> (Letöltés: 2021. június 1.)

KSH: Magyarország népességének száma, nemek és életkor szerint <https://www.ksh.hu/interaktiv/korfak/ország.html> (Letöltés: 2021. június 1.)

KSH: Népesség, népmozgalom https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_hosszu/h_wdsdoo1a.html (Letöltés: 2021. június 1.)

Lindberg, Laura D. et al. (2021) Early impacts of the COVID-19 pandemic: Findings from the 2020 Guttmacher survey of reproductive health experiences. New York: Guttmacher Institute. <https://www.guttmacher.org/report/early-impacts-covid-19-pandemic-findings-2020-guttmacher-survey-reproductive-health>

Netjogtár: 2019. évi CXXVI. törvény a családvédelmi akciótervvel összefüggő egyes törvények módosításáról <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1900126.TV> (letöltés dátuma: 2021.06.01.)

Number of coronavirus (COVID-19) cases in Hungary as of May 31, 2021. <https://www.statista.com/statistics/1103206/hungary-coronavirus-cases/> (Letöltés: 2021. június 1.)

Statista: <https://www.statista.com/statistics/1103206/hungary-coronavirus-cases/> (letöltés dátuma: 2021.05.26.)

Székely András et al. (szerk.) (2019) Európai családpolitikai kitekintő. Budapest: Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért.

Székely András et al. (2020) Felmérés a COVID-19 járvány első hullámának társadalmi, fizikai és mentális szubjektív hatásáról. Kapocs, 19. évf. 3-4. sz. 112-127.

Timeline of ECDC's response to COVID-19. <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/timeline-ecdc-response> (Letöltés: 2021. június 1.)

Tommy's: Together, for every baby: <https://www.tommys.org/pregnancyhub/pregnancy-news-blogs/first-research-show-post-pandemic-baby-boom-unlikely-uk> (letöltés dátuma: 2021.05.27.)